

Justis- og politidepartementet

postmottak@jd.dep.no

JUSTISDEPARTEMENTET	
16 APR 2009	
SAKSNO:	200801140
AVDELING:	LOK/EO/TEH
DOKNR:	194

Din ref./Deres ref:

200801140 EO KHR

Min ref./Vår ref:

AK/tmn

Bearb./Dato:

15.04.2009

HØRINGSUTTALSE TIL NOU 2007: 13 DEN NYE SAMERETTEN

Norske Samers Riksforbund (NSR) konstaterer at det andre samerettsutvalgets utredning er gjennomført, og imøteser en anerkjennelse av samiske rettigheter i områdene fra Troms og sørover.

Samene er ett folk, og vi har bebodd våre områder forut for at statene trakk sine grenser gjennom dem. Riks- og fylkesgrenser utgjør forvaltningsmessige ordninger staten har opprettet, og kan ikke avgrense samiske rettigheter.

Norge har erkjent særskilte folkerettslige forpliktelser overfor samene som et urfolk. Dette betyr at i den grad andre grupper innenfor tradisjonelle samiske områder tilkjennes rettigheter eller tilgodeses på grunnlag av gjeldende rett eller politiske hensyn, så kan ikke dette gå på bekostning av rettigheter samene har krav på i samsvar med folkeretten.

NSR understreker at Norges folkerettslige forpliktelser gjelder hele, og ikke bare deler av det tradisjonelle samiske området. NSR kan ikke godta ordninger som innebærer at samiske rettigheter fra Troms og sørover får et svakere vern enn samiske rettigheter i Finnmark. Finnmarksloven innebærer et kompromiss mellom staten og samefolket, og en minimumsløsning som er akseptabel i forhold til folkeretten, fordi Sametinget valgte å tilslutte seg loven med visse forbehold. At samene i Troms og sørover bor mer spredt enn i Finnmark, og er i et større mindretall, kan ikke brukes som argumentasjon for et svakere rettsvern, tvert i mot, rettsvernet burde heller være sterkere. NSR påpeker at sørsamene er i en unik dårlig posisjon, blant annet fordi staten over tid har overført store arealer til private. Forvaltningsløsningen utvalget foreslår innebærer en delt forvaltning av det sørsamiske området, nord og sør for fylkesgrensen mellom Nord-Trøndelag og Nordland, og en slik løsning vil NSR avvise. NSR vil i denne sammenheng presisere

Norgga Sámiid Riikkasearvi | Vuona Sámiij Rijkasiebrre | Nørjen Saemiej Rijkhesiebrrie | Norwegian Saami Association | Norske Samers Riksforbund | www.NSR.no

Postboks 173

N-9521 GUOVDAGEAIDNU

Telefon

+47 78 48 69 55

Telefaks

+47 78 48 69 88

Bankgiro

4901.10.15084

Org.nr.

971 481 463

Mobil:

+47 988 50 273

E-post

nsr@nsr.no

at nye ordninger for eierskap og forvaltning forutsetter samisk aksept, jfr. SP art. 1 og 27, og FNs urfolksdeklarasjon.

NSR mener det ikke er akseptabelt at utvalget ikke har vurdert FNs urfolksdeklarasjon av 13.09.07 i forhold til de anbefalingene utvalget gir. Urfolksdeklarasjonen er et resultat av en mangeårig prosess, og utvalget burde ha vurdert konsekvensene av denne. En slik vurdering er en nødvendig og vesentlig del av den videre prosessen.

NSR mener at den forespeilede kartleggingen må innebære en identifisering av det kollektive området samefolket tradisjonelt har brukt, og at Kartleggingskommisjonen må pålegges å utrede rettighetsforhold i det kollektive området uavhengig av hvilke rettighetskrav som blir reist i prosessen. NSR vil vise til eksisterende strukturelle og rettslige problemstillinger som grunnlag for at samiske rettigheter ikke har blitt anerkjent tidligere innenfor gjeldende norsk rett. I lys av dette påpeker NSR at folkerettens rettskilder og andre rettskilder som FNs urfolksdeklarasjon må inngå som rettsgrunnlag i forhold til identifisering og kartlegging av samiske rettigheter i disse områdene. Identifiseringen kan derfor ikke avgrenses av gjeldende norsk rett, men må også omfatte samiske rettsoppfatninger, sedvaner og rettslige tradisjoner. De tradisjonelle samiske områdene kan videre ikke avgrenses mot statsborgerskap – det innebærer at arbeidet med å kartlegge og anerkjenne samiske rettigheter må gjelde samenes faktiske bruk og omfatter dermed ikke bare samer med norsk statsborgerskap. Dette må også gjenspeiles i de framtidige forvaltningsordningene.

NSR ser positivt på forslaget til lovfesting av konsultasjonsprosedyrer, men konstaterer at konsultasjoner ikke alltid resulterer i enighet. Konsultasjonsloven må derfor omfatte en rett til samisk samtykke ved inngrep med betydelig negativ innvirkning på framtidig samisk bruk i samiske områder.

NSR vil klart uttrykke at flertallets forslag til sammensetning av styret i Hålogalands-eiendommen og fjellstyrene lenger sør ikke representerer ordninger som kan kompensere for rettighetsrepresentasjon slik at samene gjennom dette får anerkjent eier- og besittelsesrettigheter.

NSR avviser:

- at den grunnen staten hevder å eie i tradisjonelle samiske områder i Sør-Norge fortsatt skal forvaltes etter Fjelloven
- at det rettslige grunnlaget for identifisering av rettigheter og avklaring av rettskrav skal begrenses av gjeldende norsk rett. Det må også omfatte folkeretten.

NSR foreslår:

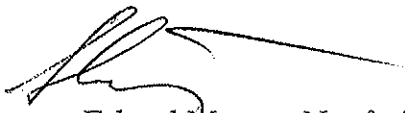
- styrking av den samiske representasjonen i Hålogalandsallmenningen og eventuelt andre forvaltningsorganer
- at Hålogalandsallmenningen også omfatter områdene sør for Nordland

- at regjeringen gjennomfører en uavhengig folkerettslig vurdering opp mot FNs urfolksdeklarasjon
- at § 3, 2. punkt i Kartleggings- og anerkjennelsesloven endres slik at henvisning til FNs urfolksdeklarasjon innarbeides, og at Kartleggingskommisjonen skal utrede yttergrensene for det kollektive området det samiske folket har brukt til tradisjonelle samiske næringer fra og med Troms fylke og sørover
- at det tilføyes en bestemmelse i Kartleggings- og anerkjennelsesloven som forplikter kommisjonen og domstolen til å ta tilbørlig hensyn til samiske rettsoppfatninger og sedvaner i forbindelse med kartlegging og avgjørelse av rettskrav
- at §§ 2 og 4 i Kartleggings- og anerkjennelsesloven må endres slik at det ikke skilles mellom tradisjonelle samiske områder og samiske kyst- og fjordområder, da samiske kyst- og fjordområder også er tradisjonelle samiske områder
- de tradisjonelle samiske områdene kan videre ikke avgrenses mot statsborgerskap – det innebærer at arbeidet med å kartlegge og anerkjenne samiske rettigheter må gjelde samenes faktiske bruk og omfatter dermed ikke bare samer med norsk statsborgerskap. Dette må også gjenspeiles i de framtidige forvaltningsordningene
- at lovutkastets § 15 må presisere at rettighetstvister angående fiske og andre fornybare marine ressurser i samiske kyst- og fjordområder skal være innenfor domstolens kompetanseområde
- at det i § 18 klart fremgår at adgang til ny sak om krav som er rettskraftig avgjort også gjelder privat grunn
- at formålsparagrafen i Fjelloven og Kartleggings- og anerkjennelsesloven må endres slik at denne viser til samiske interesser på en måte som sikrer at dette vektlegges i fortolkning og praktisk anvendelse av loven
- at Konsultasjonsloven omfatter en rett til samisk samtykke ved inngrep med betydelig negativ innvirking på framtidig samisk bruk i samiske områder
- at forslaget til Hålogalandslov §§ 28 og 32 endres slik at det ikke etableres nye bruksrettigheter på bekostning av eksisterende samiske rettigheter, forut for eller utenom kartleggingsprosessen.

Dearvvuodaiguin / med hilsener

(sign.)

Aili Keskitalo
Jodiheaddji

Thomas Erlend Myrnes Nygård
Čállingotti jodiheaddji / sekretariatsleder

Mánggus/kopi:

Sametinget: samediggi@samediggi.no

Statssekretær Raimo Valle i Arbeids- og inkluderingsdep.: raimo.valle@aid.dep.no